

Nr 19.

Utlåtande i anledning av väckt motion om anslag till inköp och montering av porträtt av riksdagsledamöter.

I en inom andra kammaren under nr 167 väckt motion, som hänvisats till bankoutskottets förberedande handläggning, har herr *Gustafson* i Dädesjö hemställt, »att riksdagen måtte besluta att till riksdagsbiblioteket anslå 500 kronor per år som reservationsanslag för inköp och montering av porträtt av riksdagsledamöter».

I *motionen* anföres bl. a. följande:

Porträtt av riksdagsmän finnas sporadiskt i flera samlingar men framför allt i riksdagsbiblioteket. Denna sistnämnda samling har till huvudsaklig del skänkts dit av riksdagsmän eller deras arvingar. Samlingen har genom bibliotekets nuvarande ledning uppordnats och katalogiserats och kommit till alltmer ökad användning. Det synes mig ur alla synpunkter lämpligt att riksdagsbiblioteket fortsätter detta samlande och att ett särskilt reservationsanslag lämnas för kompletterande inköp, monteringar och underhåll. Det är också min förhoppning att riksdagsbiblioteket genom ett av riksdagen så uttalat intresse för dess porträttsamling skulle komma att erhålla ett ökat antal gåvor av porträtt av både nuvarande och tidigare riksdagsledamöter.

Utskottet har inhämtat utlåtande av *styrelsen för riksdagsbiblioteket*, som tillstyrkt bifall till motionen och anfört följande:

Riksdagsbibliotekets porträttarkiv utgöres dels av en betydande samling fotografiporträtt i visitkortsformat, dels av två enstaka fotografialbum, det ena över borgarståndet vid 1862/63 års riksdag, det andra över andra kammaren vid 1896 års riksdag, det s. k. De la Gardieska albumet, dels ock av en omfattande, i 17 volymer bunden samling av porträtt i foto- och litografier jämte diverse urklipp. Stommen till sistnämnda samling, den s. k. Bergska samlingen, överlämnades 1909 till första kammaren av framlidne ledamoten av kammaren, häradshövding G. A. Bergs efterlämnade maka fru Jenny Berg och utgjordes av en av Berg under hans livstid hopbragt samling porträtt, till antalet 217, över en del av första kammarens ledamöter under åren 1867—1909. Hela ledamotsantalet för nämnda tid uppgår till 706. Biblioteket har senare lyckats komplettera denna samling med icke mindre än 311 porträtt, varför den nu utgör 528 nummer. Det hela har ordnats länsvis och inbundits i 13 volymer porträtt, 3 volymer biografier och en volym register. Samlingen av fotografier i visitkortsformat förvaras i särskilda lådor. Porträtten äro ordnade i alfabetisk följd och på baksidan försedda med anteckning om varje persons för- och efternamn, hemvist och antalet bevistade riksdagar. Inlagda i den alfabetiska ordningen finnas även hänvisningsuppgifter till ovannämnda tvenne enstaka album, i de fall då dessa innehålla porträtt utöver dem, som ingå i lådorna. Några hänvisningar till Bergska samlingen förekomma däremot

icke, lika litet som ett sammanfattande register till bibliotekets hela porträttarkiv. Endast ett mindre antal porträtt i lådserien avbildade ledamöter från ståndsriksdagarna, resten hänför sig till tiden 1867—1900.

Arbetet med ordnande och registrering av den del av bibliotekets porträttarkiv, som icke ingår i den Bergska samlingen, påbörjades vid slutet av år 1945, men avbröts under år 1946 närmast till följd av brist på arbetskraft och anslag.

Styrelsen finner det önskvärt icke blott, att detta arbete åter upptages och slutföres utan även att en systematisk, fortlöpande komplettering av arkivet vidmakthålles genom förvärv av porträtt från såväl äldre som nyare tid. Därest den av styrelsen i riksdagspetita äskade personalökningen kommer till stånd, torde arbetskraft stå till förfogande jämväl för berörda uppgift. Det av motionären föreslagna reservationsanslaget å 500 kronor anser styrelsen vara tillfyllest.

Styrelsen finner sig till sist böra framhålla önskvärdheten av att kompletteringen av arkivet icke endast finge ske bakåt i tiden och fram till nuvarande tid utan även komme att omfatta framtida riksdagar. Under senare årtionden ha åtskilliga porträttsamlingar över riksdagsmän publicerats, och exemplar därav finnas representerade i bibliotekets boksamlingar. Men dessa tryckta publikationer ersätta icke, vad som benämnes porträttarkiv. De flesta äro dessutom kvalitativt mindre goda, reproduktionerna otillfredsställande och tryckta på papper av kort livslängd. Styrelsen finner det därför vara av vikt, att den framtida kompletteringen av arkivet jämväl komme att omfatta nuvarande och framdeles valda ledamöter av riksdagen. För uppnående av största fullständighet, vilket självsagt vore av värde, torde förutsättas åläggande för samtliga ledamöter vid innevarande års riksdag samt för alla framdeles nyvalda ledamöter att till biblioteket insända sina porträtt. Ersättning för eventuella fotograferingskostnader borde lämnas ur riksdagens omkostnadsanslag. Skyldigheten att insamla materialet skulle åvila biblioteket.

Den årliga kostnaden för sistnämnda komplettering torde knappast bliva betydande. Kostnaden per foto kan beräknas till högst 10 kronor. För första kammarens vidkommande lärar den årliga utgiften uppgå till högst 100 kronor. Visserligen förnyas $\frac{1}{8}$ eller omkring 20 platser varje år, men minst hälften av dessa besättas i medeltal med omvalda representanter, med personer alltså som redan tidigare inlämnat fotografier. Rekryteringen till andra kammaren, räknat i medeltal per valperiod och inräknat under perioden inträffade förnyelser, lärar på sin höjd uppgå till $\frac{1}{3}$ av hela antalet eller i runt tal 80 personer. Jämmt fördelat på fyraårsperioden skulle följaktligen antalet nyvalda bli 20 personer och kostnaden för denna kammare högst 200 kronor.

Utskottet. Det föreliggande förslaget innebär, att det skulle uppdragas åt riksdagsbiblioteket att insamla, ordna och arkivera fotografiporträtt av riksdagsledamöter. Enligt förslaget skulle samtliga ledamöter av innevarande riksdag och framdeles nyvalda ledamöter anmodas att insända sina porträtt till biblioteket, varvid eventuella fotograferingskostnader skulle bestridas av staten. Härjämte skulle i möjligaste mån fotografier av förutvarande riksdagsmän anskaffas genom bibliotekets försorg. Mot vad sålunda föreslagits har utskottet icke funnit anledning till annan erinran än att i före-

kommande fall fotograferingen bör bekostas av riksdagsmännen själva. Utgifterna i samband med arkiveringen böra lämpligen påföras bibliotekets bokinköpsanslag, vilket i anledning härav bör fr. o. m. budgetåret 1947/48 höjas med det av styrelsen såsom erforderligt beräknade beloppet 500 kronor. Förslag härom framlägges av utskottet i samband med behandlingen av anslagen till biblioteket för nämnda budgetår.

På grund av det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen, i anledning av förevarande motion II: 167, må bemyndiga styrelsen för riksdagsbiblioteket att för komplettering av bibliotekets samlingar av porträtt av riksdagsledamöter fr. o. m. budgetåret 1947/48 årligen taga i anspråk ett belopp av högst 500 kronor av reservationsanslaget Riksdagsbiblioteket: Bokinköp och bokbindning.

Stockholm den 20 mars 1947.

På bankoutskottets vägnar:

GUST. SVEDMAN.

Närvarande:

från första kammaren: herrar Andersson i Rossvik, Sundvik*, Friggeråker*, Leander, Edin, Petersson i Karlskrona, Fahlander och Grym;

från andra kammaren: herrar Svedman, Paulsen, Fröderberg, Sundberg, von Seth, Svensson i Alingsås*, Persson i Norrby och Sköldin*.

* Ej närvarande vid justeringen.

Reservation

av herr *Paulsen*.
